



## NÁRODNÍ MUZEUM Praha

---

### TISKOVÉ ZPRAVODAJSTVÍ

115 79 Praha 1, Václavské náměstí 68, tel.: 24 497 111, fax: 22 24 60 47, <http://www.nm.cz>

*Generální partner:* Mostecká uhelná společnost, a. s.; *Hlavní partner:* IPS Skanska a.s.

*Mediální partner:* Český rozhlas

---

## MINULOST KNIŽNÍ KULTURY VE ŽDÁRU NAD SÁZAVOU

Jednou z nejvýznamnějších pozoruhodností města Žďáru nad Sázavou je Muzeum knihy Knihovny Národního muzea, které nebylo v prostorách bývalého cisterciáckého kláštera umístěno náhodně. Jeho zakladatel Dr. Bohumír Lifka toto místo zvolil i s ohledem na historii kláštera a navázal tak na dnes již 750 let trvající tradici knižní kultury v tomto místě.

Výstava "Minulost knižní kultury ve Žďáru Nad Sázavou" se snaží dokumentovat vývoj klášterní knihovny a literární činnosti žďárských cisterciáků. Závěr výstavy je pak věnován době po zrušení kláštera až do současnosti.

Úvod výstavy "Ora et labora" - "Modli se a pracuj" upozorňuje na vznik cisterciáckého řádu z původní benediktinské řehole.

První knihovna žďárského kláštera vznikla hned po založení kláštera. Několik rukopisů se po složitých osudech dostalo do Knihovny Národního muzea a na výstavě je tento soubor představen barevnými kopiemi těchto unikátních kodexů v rámci kapitoly "Litterae unius coloris fiant!" - "Písmena buďiž jednobarevná", což byl příkaz řádové instrukce z první poloviny 12. století.

Husitské bouře klášter zničily, ale po jejich skončení se opět vzchopil a i knihovna se, zejména péčí opata Víta, na počátku 16. století utěšeně rozrůstala. "Floriut et viguit Zara" napsal oslavně o této periodě barokní historiograf Augustin Sartorius.

Na počátku 17. století byl cisterciácký klášter ve Žďáru zrušen, knihovna odvezena do Mikulova, kde se stala kořistí švédských vojsk. Klášter byl osídlen františkány, kteří zde také ihned zřídili svou knihovnu. Její stopy se dnes vzácně nacházejí v různých knižních sbírkách. Na františkány však prý na klášterních chodbách pokřikovaly duše bývalých cisterciáků "Cedite nostris!" - "Ustupte našim!", až skutečně klášter opustili a původní řehole zde byla obnovena.

Baroko znamenalo pro žďárský klášter dobu největšího rozmachu. Několik výrazných osobností v čele komunity přivedlo klášter k nevídanému rozkvětu. "Sigillum conventus fontis Virginis Mariae in Zaar" je text na exlibris nejvýznamnějšího žďárského opata Václava Vejmluvy, vlastence a neúnavného propagátora svatořečení Jana z Nepomuku. Velkolepé

oslav y této události spolu s oslavami 500. výročí založení kláštera daly podnět ke vzniku řady českých kázání, která byla vydána tiskem.

Následovníci opata Vejmluvy se snažili pokračovat v jím započatém díle. Vpisek "Pro monasterio Zarensi" označoval četné knihy, které v druhé polovině 18. století obohatily žďárské sbírky.

Posledním opatem ve Žďáru nad Sázavou se stal Otto Steinbach z Kranichsteinu, ambiciózní a vzdělaný muž. K lítosti svých spolubratří však inicioval zrušení kláštera, což znamenalo i zánik tehdy již mnohatisícové knihovny. Další osudy posledního opata byly ve znamení společenských skandálů, které vyvrcholily jeho sebevraždou ve vězení: "Quae nocent, docent" - "Co škodí, učí".

V posledních desetiletích 19. století se Žďár významně zapsal do vzniku a vývoje české lesnické, myslivecké a rybářské publicistiky. Zasloužil se o to Jan Doležal, národní buditel, lesnický spisovatel a žurnalista. Ve 20. století ve Žďáru nad Sázavou pracovala tiskárna a nakladatelství Jana Tomana, která vydávala vlastivědnou regionální literaturu. Po nástupu komunismu se vydavatelem této regionální literatury stal Městský národní výbor. V devadesátých letech 20. století začala ve Žďáru nad Sázavou působit Společnost Cisterciána Sarensis, zaměřená na zpřístupňování odkazu barokního "žďárského ohniska".

Výstava se koná v prostorách Muzea knihy Knihovny Národního muzea ve Žďáru nad Sázavou v zámku hraběte Radslava Kinského a na základě jeho iniciativy.

Název celé výstavy je převzat ze stěžejního díla Dr. Bohumíra Lifky a obdobně byl převzat i název poslední kapitoly: "Florido veri salutem!" - "Kvetoucí jaro budiž pozdraveno!".

Výstava trvá od 15. 5. - 31. 10. 2002

Otevřeno: květen, červen, září: Út – Ne 8,00 – 12,00 a 12,30 – 16,00 hod.

červenec, srpen: Út – Ne 9,00 – 12,00 a 12,30 – 17,00 hod.

říjen: So – Ne 8,00 – 12,00 a 12,30 – 16,00 hod.

PhDr. Petr Mašek - petr.masek@nm.cz

PhDr. Luboš Antonín - lubos.antonin@nm.cz

Knihovna Národního muzea

Václavské nám. 68

115 79 Praha 1

02 - 24 497 167, 308